

vad sker med den som ställer sig vid sidan, ser på och låter det passera och försöker att inte ta ställning i konflikten? När man låter andra sköta arbetet med direkt och ofta organiserat maktutövande, ytterst med våld, kan man få en falsk föreställning om att man själv är oberörd och oantastlig. Kanske behövs sådant beteende som försvar mot den osäkra, behövande och beroende delen av en själv. Det är också lätt att placera ut ondska och olyckor i avlägsna länder, så att vi slipper se dolda, ljuskänsliga sidor och destruktiva tendenser i vårt land, på våra arbetsplatser och hos oss själva.

Det behövs mer diskussion om etik och moraliska processer globalt, men även i vår lokala värld. Vi behöver diskutera vad som är det centrala i det mänskliga engagemanget. Etiken finns i våra föreställningar och utövas även inom det interpersonella området i kommunikation och interaktion med andra. Vi behöver reflektera och söka det som är sant och meningsfullt. Det finns alltid människor som behöver förstärka sitt falska jag genom att kräva respekt på ett auktoritärt sätt och samtidigt nedvärdera andra. De får ofta medhjälpare att tro på sina idéer. En destruktiv gruppbildning sker, och gruppmedlemmarna förstärker varandras behov av betydelse och projicerar det onda på utomstående genom att fördöma och avvisa dem. Oförmåga att integrera sina förmågor med den känslomässiga nivån kan leda till ohyggliga handlingar. Det är kanske ingen tillfällighet att många av de grymmaste ledarna under sin uppväxt inte fått emotionell värme, samhörighet och tillhörighet. De har dugt bara när de varit »duktiga».

Samtidigt med Nezirevics bok läste jag Jerzy Einhorn's »Utvald att leva» och Jean Vaniers »Becoming Human», böcker som på ett sätt också handlar om vissa människors behov av att få makt och kontroll och hur de tillsammans med andra osäkra människor kan bilda en grupp som känner sig överlägsen, elitistisk och vill utesluta andra. Både Einhorn och Vanier tillåter svaghet och upptäcker större medkänsla, tillit och förståelse. De visar att vi alla är en del av en gemensam mänsklighet. Det humanistiska perspektivet om fred, försoning och lika människovärde behöver genomsyra varje handling, annars blir de bara högrävarande idéer.

Läsvärd bok

Nezirevics bok är tankeväckande, läsvärd och mångfacetterad. Den anty-

der att förlåtelse och försoning är möjlig, men att vägen dit ofta är svår. Vid våld slås en människas hela verklighet sönder på alla nivåer, kroppsligt, själsligt, andligt, socialt, symboliskt och kulturellt. För att återuppbygga en del av detta har författaren gett oss sin berättelse. Σ

Inaktuell svensk lägesrapport om autism

Autism och autismliknande tillstånd hos barn och ungdomar. 91 sidor. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset/Socialstyrelsen, 1999. ISBN 91 86678-62-0.

Recensent: Lena Nylander, överläkare, Psykiatriskt centrum, Universitetssjukhuset, Lund.

Skriften »Autism och autismliknande tillstånd hos barn och ungdomar» består av korta sammanfattningar av anföranden vid en konferens, anordnad av Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Socialstyrelsen i november 1998.

Syftet med konferensen var att ge en samlad bild av kunskapsläget och av vård, stöd och service runtom i landet, och syftet med den sammanfattande skriften anges vara att inspirera till diskussion och fortsatt utveckling, samt att vara ett kunskapsunderlag för lärare, vårdpersonal, handläggare och beslutsfattare.

Diagnostisk kompetens saknas för vuxna med autism

Skriftens titel är något missvisande, eftersom man i några av de refererade inläggen – glädjande nog – även uppehåller sig vid situationen för de vuxna med autism, och konstaterar att den är mycket långt ifrån tillfredsställande. Trots att de flesta med autism eller autismliknande tillstånd är vuxna och trots att de allra flesta av dessa vuxna inte fått autism diagnosen fastställd saknas på de flesta håll i landet diagnostisk kompetens, och därmed också stöd och service för vuxna med dessa funktionshinder. Man påpekar från flera håll vuxenpsykiatri och rättspsykiatri's viktiga roll i det diagnostiska arbetet och i

behandlingen av psykiatrisk komorbiditet, men bland konferensens deltagare saknades representanter för dessa specialiteter.

För långa väntetider till behandling

För barn och ungdomar finns på många håll god eller mycket god kompetens såväl diagnostiskt som i utbudet av behandlande/habiliterande insatser. Men det konstateras också att väntetiderna för utredning och för behandling är oacceptabelt långa och att kompetens och tillgång till service är mycket ojämnt fördelade över landet. Exempel på verksamheter som erbjuder ett individualiserat, familjebaserat och tvärprofessionellt serviceutbud, grundat på strukturerad, tydliggörande pedagogik beskrivs. Dessutom beskrivs Ericastiftelsens psykodynamiska behandlingsmodell som knappast är exempel på ett modernt synsätt vad gäller autismbehandling. Gunilla Gerland, som har diagnosen Aspergers syndrom, framhåller i sitt inlägg att vetenskapligt stöd för psykodynamisk terapi vid autism saknas.

Boken täcker inte den snabba kunskapsutvecklingen

Kunskapsutvecklingen inom området autism (och andra barnneuropsykiatriska funktionshinder) är idag mycket snabb. »Autism och autismliknande tillstånd hos barn och ungdomar» är snarast att betrakta som en svensk lägesrapport där bästföredatum snart är passerat – åtminstone får man hoppas att kompetensutveckling och verksamhetsuppbyggnad i någon mån håller jämna steg med kunskapsutvecklingen. Att utrymme finns för förbättringar, både för barn och alldeles särskilt för vuxna, står klart för den som intresserat sig för detta område.

Som kunskapsunderlag när det gäller funktionshindret autism har denna skrift ingen uppgift att fylla – många bättre och fylligare böcker har kommit under de senaste åren, t ex av Lorna Wing, Christopher Gillberg och Theo Peeters.

Det mest intressanta står i sista meningen, nämligen »Claes Mebius konstaterade att nästa steg kan vara att Socialstyrelsen tar initiativ till ett State Of The Art (SOTA)-dokument för autism och autismliknande tillstånd». Det är hög tid, och det är viktigt att vuxenpsykiatri, vuxenhabilitering och rättspsykiatri då blir representerade. •